

Virumaa

Rahvaülikooli Teated

IX

Vilistlaskogu väljaanne

Jaanuar 1933

Rahvaülikooli ülesandest.

Kui rikas on ajalugu neist, kes nooruse käärimise ajajärgul ei leidnud ühtki toetuspunkti ja sellepärast terve eluaeg päevast päeva ilma eesmärgita rännanud on.

Säärastele inimestele abiks olla, et nad iseennast leiaksid, ennast tundma õpiksid, — see on rahvaülikooli ilus ja kõrge ülesanne.

N. F. S. Grundtvig.

Vaimlise kriisi tähe all.

Elame üleilmalise kriisi ajajärgul — tüütuseni korratakse meil sama kulunud lauset alati ja kõikjal ja seletatakse kõiki hädasid ja puudusi temaga.

Kindlasti — majandusline kriis on olemas, kuid loodame siiski, et ta pea möödub ega eriti suuri jälgi ei jäta. Kuid halb on olukord, kui see majandusline kriis laienedes muutub vaimliseks kriisiks, nagu see praegu näib toimuvat.

Raske, pea võimata on võita inimesi millegiks kultuurse tarviduse ehk otstarbe pooldajaiks, rääkimata nende toetajaiks saamisest. Ikka ja alati tuuakse vabandav põhjus — kriisi-aeg. Teisest küljest näib, et alati neilsamadel isikuil majandusline külg kultuursete hüvede taotlemiseks takistusi mingeid ei teeks, kuid lihtsalt armastatakse selle odava võtte seljataha pugada, et nah kriis. Kui küla noor ei saa enda hariduse täienduseks kooli astuda, võib sellega leppida, kui kuuleme temalt, et pole seks ainelisi võimalusi. Kui seesama noor aga omale linnast kohe-maksetava raha eest sajakroonilise ratta toob, siis võib küll kahetsusega konstateerida rasket vaimlist kriisi. Ja see valitseb palju rohkem meie noortes kui seda arvata võiks ja näib järjest

laiuvat. Kui me majanduslist kriisi loodame peagi võita, siis vaimline kriis kestub terve inimpõlve. kuni kord värske veri peale tuleb. Kunas see aga tuleb, kui praegu kõige noorem põlv kõige enam seda kriisi endas kannab! Vanem saab veel kergem mingiks otstarveks kultuuritööl kasutada, noored aga näivad varavalminud raukadena — pessimistidena.

Siiski — meil, kes me sellest suudame aru saada, ei tarvitse veel käsi rüppe lasta, vaid kui me omale ei suuda abiväge muretseda sel määral, nagu seda lootsime, siis vaatame e n d i käed tugevamini teineteise omadesse ja koondume kindlamalt o m a lipu ümber. Otse ja sirge peab meie tee olema, tagasiminekut ega kõrvalekaldumist ärgu olgu. Vähemalt meie peaksime suutma endi teesihi silmas pidada. Ja kui oleme seadnud selle järele eendi tähise, millise ilmavaate ja ellusuhtumise omandasime Soome lahe rannikul, Kundas, siis pole meil vast ka karta suuri eksisamme meie teekäigil. Selleks aga — kindlalt pea püsti ja tahe raudseks, ennem tammena murduda kui pilliroona paenduda. Ja ühise tervikuna kogu Rahvaülikooli pere omi sihte ja aateid üleval hoidma ja edasikandma!

Ei ole ka vaja kaebada, kui meid esiotsa ei mõisteta ehk kaasa ei tulda. Näitame esiti endiga eeskuju, siis vaatame edasi. Ei ole ka liig suurt põhjust kultuuri languse üle veel kaebada, kuigi see siin-seal veidi lonkab. Seal pole vast tõsist kultuuri olnudki, mis oli, oli vaid õõnes varjukuju, mis pudenes puudutusel. Ei ole mõtet kaebada kultuuri langusest. Tõsine, puhas kuld ei põle kunagi tules, seda teevad ainult räbalad. Parem angi, kui räbalad põlevad, muidu ei saa meie eluajal paikamisest lahti. Nende asemele püüame luua uut kohe algusest, vanad varemend eriti lasta langeda, kui uue alusmüüri rajada. Ja kes sellest kriisitulikahjust tervelt läbi tuleb, see võib meiega liituda veel, nendele ulatame käed ühiseks, üleshitavaks tööks.

Harry Gerberson.

Üles tööle rõõmsalt kõik!

Armsad kaasvõitlejad — sõsarad ja velled! Jälle on üks osa ära käidud „elu rängast elu rännuteest“ nagu luuletaja seda ütleb. Aasta lõpul tegime muidugi kokkuvõtte ja esitasime endale aruande, möödunud aasta tegevuse kohta.

Ja mida me nägime aruandest?

Me nägime, et on tööd tehtud, kuid — nii mõnigi kord oleks ehk võinud seda veelgi intensiivsemalt teha. Algaval aastal ootavad meid uued kohustused ja praegune raske aeg kohustab meid eriliselt. Rohkem kui enne on praegu tarvis selgitavat ja julgustavat sõna — elavat sõna, sest kriisi õhkkond mõjub inimeste päälle negatiivselt. Tekib rahulolematuse elu ja isegi maksva korra vastu. Vaimliste väärtuste päälle lütiakse käega,

selleasemel aga ajab madal lõbukultuur tihtipäälle lopsakaid õisi. Need on pahed — õigem üks osa pahedest, mis tulevad kogu juurtega välja kiskuda!

Eesti parema tuleviku nimel hüüan ma — sõtsid, velled, käed külge, sest tööd on palju, töötajaid aga vähe. Kuid me mäletame, et „orjad üksi loitud, arad“. Meie oleme aga vabad kodanikud esiisade vabal pinnal. Ärgu siis loidus meie ridades pinda leidku. Noorustule leegitsedes ei tohi olla kõhklemist.

Juhtlauseks meid ootavas töös — aatelises töös olgu rahvaülikoolide isa Grundtiviigi ütetus: „Südamlik, hõõguv, elav, isiklik sõna on ainuke, mis suudab rahva uueks luua.“ Sellele lisan omalt poolt: ja isiklik eeskuju.

Enne kõike peame aga ise pahedest vabanenud olema ja valvama, et ajavaim ka meid enesega kaasa ei kisuks. Ainult see, kes ise näeb, võib pimedale teed näidata.

Juhatagu ja tiivustagu Rahvaülikooli vaim meid elukeerises ja leiduse silmapilkudel kõlaga meie huultel meile nii armsaks saanud „Üles Eesti noorus julge, . . .“ ning me tunneme, kuidas energia meis vabaneb, kuidas elutahe ja tegevusiha lõk-kele löövad.

Vil. J o h. K a l l a g.

Hiiumaal, jaanuar 1933.

Suvipäev 19. juunil.

Kuigi kevadel harilik õppetöö Rahvaülikoolis lõppenud, ei lõppe ometi kõik tegevus. Vaevalt on viimased õpilased lahkunud, kui koguvad vilistlased, et osavõtta enne suvipäeva Rahvaülikoolis korraldatud mesinduskursusest ja ühtlasi ka suvipäevast.

Laupäeva õhtul 18. juunil korraldasid peo ümberkaudsed vilistlased kavaga: Kõne, peale oma inimeste esinesid viiulil hra Tank, klaveril hra Volban ja näidend „Kaks argpüksi“, mis sisuliselt õnnestus hästi, kuid rahvast vähe halva ilma tõttu, aga siiski väike sissetulek vilistlaskogule.

Järgmisel päeval vilistlaskoosolek. Koos oli vilistlasi rohkem kui kunagi enne, kuuekümmne ümber. Ka need, kellel ei olnud võimalik osavõtta suvepäevast, ei unustanud seda päeva, mis näitas tervituskirjade ja telegrammide hulk.

Peateemiks oli „Rahvaülikool ja seltskond“. Kuna 80% Rahvaülikooli õpilasist on seltskonnategelased. Jääb vaid soovida, et need mitte ainult nime järele seda ei ole, vaid ise saaksid paremaks ja jõudu mööda püüaks muuta paremaks ka ümbruskonda, sellega ka edasi anda ja õhutada Rahvaülikooli mõtet. Leitakse igal võimalus kasulik olla seltskonnale, vaja vaid leida vastav tööala oma annetele, ega tagasi pöörata esimeste ras-

kuste juures. Püüda töötada käsikäes vanemate tegelastega. Tuuakse näiteid oma kogemustest, et publikumi kasvatamine polegi nii raske. Tuleb asuda energiliste juhatajatega selle kasvatamisele. Seltsielus peab kaduma isiklikkus, ühtlasi peab katsuma kõlbliselt langenuid asetada tegevatele kohtadele, siis vast hakkavad hindama enda tähtsust elus ja ka teiste tegevust. Leitakse vajadus asutada seltside juure noorte osakondi. Kõikjal paistab, et nähakse mitte ainult ennast esikohal, vaid aidatakse kaasa üldsuse arenemisele. Sääli juures ikka teatud piirides, mida nõuab taktitunne ja seda taktitunnet peab igal Rahvaülikooli õpilasel olema, mis laseb inimest teotseda mõdukuses. Seltskonna tegevus peitub ka selles, kui tehakse ülesehitavat tööd oma kodudes, neid parandades ja kaunistades, see tõstab vastavalt inimesest lugupidamist.

Soovitatakse maal vanu traditsioone ellu kutsuda, nagu lõikuse peod, mida võiks korraldada kõikidele rahvakihtidele ja sisustada päevakohaselt.

Järgnes Vilistlaskogu üldkoosolek.

„Teadete“ väljaandmise küsimus.

Soovitakse, et ilmuksid „Teated“ rohkem kui kaks korda aastas, kui jätkub kaastöid. Otsustati väljaanda kolm korda aastas — üks jõuluks, teine kevadeks ja kolmas suvel. Seni on kaastöid vähe olnud, katsetada võib kolme korraga.

Huvireis, mis kavatsetud Põhja-Eesti rannikule, jäi ära halva ilma ja porise tee tõttu.

Aastapäeva kirjeldusele lisame juure katkendi Harry kirjast.

Järgmisel päeval on veel umbes paar tosinat vilistlasi kohal. Aeg möödub sõidukite korrastamisega, ekskursioonidega parki ja aeda. Söögilauas peab üks vilistlasist suvipäevale matuse kõnet, millele reageerib pereisa, äratades suvipäeva uuesti ellu, kuna dresiina viibib, seega on see operatsioon kerge läbi viia.

Kuid peab ütlema — Rük. mesilastel pole respekti oma instruktoriga vastu. Otse selle lahkumise järele saavad sülemisega hakkama! Kuid siiski tegid nad arve viltu, vilistlased võivad igal ajal oma seast meistrid välja panna, nii ka siin, sülem liidetakse teise perega kiiresti ja veatult. Vahepeal jõuab lõuna kätte ja peale kehakinnitust tuleb paratamatult lahkumine. Enamus läheb rongiga, osa ratastel. Lauldakse head tervit, lehvitatakse mütse ja rätte ja kaovad lapsed kodust jällegi — kuni talipäevani. Kuid meie, ratturid, liigume ühiselt suuremas salgas kuni Rakverre. Vallimäe varjul koostatakse ühine tervitus vete taga viibivatele velledele ja veel kord südamlikud jällenägemissoovid ja uuesti lahkub salk, Viru-, Järva-, Pärnu- ja Tartumaa suunas.

Suvipäev on läbi, kuid mälestused temast jäävad.

Read harveneivad.

Tänavusest vilistlaskogu nimestikust nähtub, et liikmete arv on möödunud aastaga võrreldes vähenenud õige tunduvalt, umbes 25% võrra (106—71). See paneb mõtlema, see paneb tõsiselt mõtlema.

On see siis ka majandusliku kriisi tagajärg? Ei tahaks uskuda, sest 50 senti on siiski aasta kohta nii väike summa, et see igal ühel leiduks, kellel vähegi huvi ja armastust ühise asja vastu on.

Kas ei ole siin siiski tegemist vaimlise kriisi pisikuga, mis on pugenud ka Rahvaülikooli pere ridadesse?

See oletus näib õige olevat.

On aegi Eestis olnud palju raskemaid, kuid rahva huvi kultuuriliste ürituste vastu on olnud siiski elav, palju elavam kui tänapäev.

Möödunud talve „Teadetes“ hoiatasime vilistlasperet selle tuimuse ja ükskõiksuse eest, mis valdamas meie laialisi hulki. Ei tahtnud uskuda siis, et tuimus ja ükskõiksus võimas on tungima ka nende ridadesse, kellele rahvaülikooli aated ja vaimsus on olnud kord kallid. Kas nii ruttu unustame omad töötused?

Rahvaülikooli vilistlaskogu juhatus loodab siiski, et need sidemed, mis meid kord siin, meie vaimlises kodus, ühiseks perekoks kokku liitnud, küllalt tugevad on meid ka koos hoidma. Maha tuimus, maha loidus- Üles rõõmsale teole, olgu see tegu ka väike, kui ta aga on ilus ja hääl! Säärane tegu on ka vilistlaskogu liikmeksõlemine, sest sel teel võimaldame „Teadete“ kaudu sideme pidamise emakese-kooliga ja kergendame vähemalt ühele edasipüüdvale noorele Rahvaülikoolis õppimist. See on ka midagi. Kuid see ei ole veel kõik: tihe kokkuliitumine oma vahel on suureks moraalseks jõuks, mis julgustab rahvaülikooli mõtte eest võitlejaid ja aitab ka meil selle mõtte võidule viia.

Kas kuum või külm, mitte milgi tingimisel leige — olgu meie juhtsõna.

Olgem siis, kaasvõitlejad, kuumad meie ühise asja vastu. Ühendagu uusaasta meid kõiki ühiseks vilistlaskoguks.

S. R u u s,
Vilistlaskogu esimees.

Häid sõnumeid.

Kuigi vilistlaskogu liikmete nimestiku vaatlemine viib kurjadele mõtetele, on ometi ka midagi rõõmustavat teatada. Nimmelt, nagu näitavad vilistlaste kirjad, ollakse mitmel pool innuga tööl nii hästi oma kodu kui ka selle ümbruse kultuurilise

taseme tõstmisel. Kõiki oma töökaid lapsi, olgu Viru- või Võrumaal, Saares, või Hiiumaa viimases sopis, eriti ka neid, kes õnnesoovidega Rahvaülikooli jõulupüha ning uueaasta puhul meeles pidanud, tervitab südamest Rahvaülikool, soovides kõigile oma lastele

õnnelikku uutaastat!

Palve vilistlastele.

Vilistlaskogu juhatus palub tungivalt vilistlasi saata teateid endi elust, eriti elumuudatusist, ja kaastööd „Teadete“ jaoks.

Vähe kroonikat.

Peale suvipäeva vaibub Rahvaülikool mõneks ajaks suveunne. Kuid seda rahu kipuvad segama esiti üksikud, pärast poole järjest sagedamaks muutuvad järelepärimised kooli astuda soovijailt. Omalt poolt ka Emake ise liigutab oma käsa, et tuleval talvel pere oleks arvurikkam, kui eelmisel: saadetakse kooli õppekavu noorsoo- ja maanaiste-organisatsioonidele, avaldatakse selgitavaid kirjutisi ajalehtedes. Aegajalt jõuavad üksikud kirjad vilistlastelt, milledes kõneldakse oma tööst ja tegevusest, ka tulevaste õpilaste hankimisest. Kuid väljavaated selles suhtes on pessimistlikud, ikka ja alati ühesugusel põhjusel — raha puudusel.

Vähe elevust toob loterii-allegri 4. septembril, kuid ka selle rahaline puhastulu kõneleb selget keelt: endise 300—350 kr. asemel tulu kõigest 150 kr.

Läheneb kooli algus, kuid õpilasi on registreeritud veel võrdlemisi vähe. Siis aga hakkab korruga ülesandmisi tulema, ja kui saabub kooli algus, on üle 40 õpilase korruga koos, mis teeb meele rõõmsaks. Uusi õpilasi tuleb järjest juure, nii et arv tõuseb varssi 52-ni, hilisemaid soovijaid ei saa vastu võtta, sest siis kannataks selle all korralik töötamine, eriti käsitööruumid jääks kitsaks. Paar õpilast on isegi juba tulevaks aastaks registreeritud.

Kool ei alga oma tööd siiski kõige õnnelikuma tähe all: õpetaja prl. Roobere haigestub otse mõni päev enne kooli algust ja niivõrt raskesti, et tuleb asetäitja võtta — instr. prl. Laurik.

Ka majapidamise õpetaja prl. Johanson asemele on uus õpetaja — prl. Soorm — valitud.

Agronomiks on möödunud aasta agr. hr. Mägi. Käsitöö

õpetaja hr. Näks on kaitseväeteenistusest vabastatud ja asub oma kohuste täitmisele, kuna tema asetäitja hr. Stern Jõhvi täienduskooli õpetajaks kutsutakse.

Töö areneb normaalselt, õpilasühing kutsutakse ellu, samuti ajakiri „Koit“ ja neli õpperingi (enesekasvatuse-, põllumajanduse-, lastekasvatuse koduhoiu ja spordiring).

19. detsembril on jõulupuu, kus ka jõuluvana ei puudu, järgmisel päeval sõidab suur osa õpilastest ja õpetajatest kodu pühi pidama, ainult kolm Saaremaa neidu jäävad Rahvaülikooli. Pääle jõulusid algab töö 4. jaanuaril uue hooga, kuigi veel kõik õpilased kohal ei ole. Käesoleval ajal on jälle terve pere eranditult koos. Mõlgutatakse juba aastapäeva-mõtteid

---

Mispärast „Rahvaülikooli teadete“ sügisnumber ei ilmunud?

Nagu teada, otsustati mitmete vilistlaste tungival soovil käesoleval sügisel välja anda „Rahvaülikooli teadete“ number, kui saadetakse juhatusetele vilistlasperest küllaldaselt sellekohast materjali. Kahjuks tuli materjali nii vähe (ainult ühe isiku poolt kaks kirjutist), et tuli kavatsusest loobuda.

Lühikesed teated vilistlastest.

Abiellunud: 1) Johannes Reinmann — Elsa Pärn'iga. 2) Marie Tuudak — Heino Kivi'ga. 3) Hilda Kask — Alfred Veltmann'iga.

Kihlatud: Marta Schmuul — Karl Preimann'iga.

Noorpaaridele soovime vilistlaskogu ja Rahvaülikooli poolt palju õnne.

Aastapäeva kava.

4. veebruaril:

Aktus ja pidu. Algus kell 20,30.

5. veebruaril:

Kell 9,30 hommikeine. Kell 12 koosolek. Kavas: Praeguse aja vaimline kriis ja rahvaülikool.

Kell 15 lõuna.

Kell 17 Vilistlaskogu koosoleks. Kavas: 1. Koosoleku juhatuse valimine. 2. Aruanded ja eelarve. 3. Valimised põhikirja järele. 4. Koosolekul tekkinud küsimused.

Kell 20 õhtueine.

Kell 21 Omavaheline koosviibimine.

Teretulemast aastapäevale!

Villistlased, kes V. Rük. villistlaskogu liikmemaksu tasuvad 1933. a. eest.

Pihlak, Karl	Kr. 1.—	Loik, Hildegard	„ —.50
Köök-Post, Emilie	„ 2.—	Laks, Helmi	„ —.50
Saar, Leida	„ 1.—	Gerberson Harri	„ —.50
Reinmann, Joh.	„ 2.—	Laast, Lisete	„ —.50
Neudorf, Olga	„ —.50	Vartson, Hilda	„ 1.—
Brinkfeldt, Erika	„ —.50	Pärn, Hilja	„ —.50
Sivadi, Aino	„ —.50	Peebo, Elfriede	„ 1.—
Pilden, Alma	„ —.50	Mentak, Ulrich	„ —.50
Vorsmann-Klaamann, Adele	„ —.50	Aam, Ilse	„ 1.—
Seibe, Salme	„ 1.—	Talts, Heinriette	„ —.50
Mäe, Aliise	„ —.50	Leibach, Hilda	„ —.50
Tamm, Agnes	„ —.50	Nirgi, Anete	„ —.50
Hopfeldt, Aino	„ —.50	Mühlhausen, Elvine	„ 1.—
Grünfeldt, Ferdinand	„ 1.—	Rekker, Alma	„ —.50
Raik, Artur	„ —.50	Assafrei, Linda	„ —.50
Kool, Linda	„ —.50	Jalakas, Vilhelmine	„ 1.—
Sang, Aino	„ —.50	Klaamann, Gerda	„ 1.—
Tõnison, Bernhard	„ —.50	Vaarend, Johannes	„ 1.—
Pukk, Antonie	„ —.50	Pass, Marta	„ —.50
Reino, Fredi	„ —.50	Tepomees, Alma	„ —.50
Ehrenberg, Marie	„ —.50	Enn, Ilse	„ —.50
Steinberg, Helmi	„ —.50	Rodi, Elfriede	„ —.50
Stern, Aliide	„ 1.—	Murakas, Heinrich	„ —.50
Näks, Heino	„ —.50	Põldoja, Johannes	„ —.50
Leichter, Aina	„ —.50	Põldoja, Helene	„ —.50
Kaber, Leida	„ —.50	Veel, Oskar	„ —.50
Parv, August	„ —.50	Neudorf, Leo	„ 1.—
Ruus, Jaan	„ 3.—	Kallip, Aliise	„ —.50
Pukk, Ida	„ —.50	Lasn, Hans	„ 1.—
Kask, Armand	„ 1.—	Vellau, Artur	„ 1.—
Niinepuu, Harald	„ —.50	Freimuth, Hans	„ 1.—
Prisko, Karl	„ 1.—	Nõmberg, Meeta	„ —.50
Isküll, Leo	„ 1.—	Nurkse, Heinrich	„ —.50
Kroll, Ella	„ —.50	Retsold, Helmi	„ —.50
Vosberg, Olga	„ —.50	Mikker, Leida	„ —.50
Tiisfeld, Hermann	„ 1.—	Tõnisson, Ilmar	„ 1.50
Aun, Aleksei	„ —.50	Kuulbach, Karl	„ 1.—
Allese, Johannes	„ —.50	Kool, Helene	„ —.50
Kokamägi, Aleksei	„ —.50	Stern, Hans	„ 1.—
Kivi, Leida	„ —.50	Kesküla, Raissa	„ —.50
Ots, Albert	„ —.50	Kristel, Olga	„ —.60
Roobere, Marta	„ 2.—	Pukk-Mathiesen, Lisete	„ 1.—
Kallas, Nadešda	„ —.50	Adami, Veera	„ —.50
Kallas, Johannes	„ —.50	Klaamann, Hilda	„ —.50
Juhkam, Anton	„ —.50	Niemann, Linda	„ —.50
Liiver, Johannes	„ 1.—	Kroll, Elmar	„ —.50